

Σε συνθήκες έκρηξης το ένα τρίτο της Ευρωζώνης

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ζούμε στον αστερισμό μιας χρηματοπιστωτικής δικτατορίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Αν συνεχιστεί η γερμανική εμμονή τότε θα έχουμε τέτοια ύφεση και τέτοια έκρηξη των κοινωνιών, ώστε η ίδια η Ευρωζώνη δεν θα μπορεί να επιβιώσει, επισημαίνει ο Πρόεδρος Παύλοπουλος, καθηγητής Δημοσίου Δικαίου του Πανεπιστημίου Αθηνών, βουλευτής και πρώην υπουργός. Πίσω από τον πόλεμο που δέχεται η Κύπρος, δηλώνει ότι κρύβονται οι σκοπιμότητες ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος το οποίο πλήττει τους οικονομικά ασθενέστερους και μερικοί θεωρούν ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν την Κύπρο ως πειραματόζωο στο πλαίσιο της Ευρωζώνης, ώστε σε περίπτωση που δεν τους βγαίνει αυτό το σενάριο να μην υποστούν τις συνέπειες.

«Η Κύπρος δέχεται μεγάλο πόλεμο. Προσπαθούν να σε ταπεινώσουν, να σε εξευτελίσουν πριν υπογράψεις το Μνημόνιο»: Νομίζω πως είναι μια βασική τακτική, εμείς το αντιμετωπίσαμε από λάθος του πολιτικού κατεστημένου του τόπου μας. Ο κ. Παπανδρέου πριν γίνει πρωθυπουργός γύριζε τον κόσμο λέγοντας ότι η Ελλάδα ήταν μια διεφθαρμένη χώρα και αυτό δυστυχώς βοήθησε πολύ την υπαγωγή μας στα μνημόνια. Πώς έτσι ξαφνικά ανακάλυψαν ότι η Κύπρος είναι ο χώρος του ξεπλύματος βρόμικου χρήματος;

«Τι κρύβει πίσω του αυτός ο πόλεμος»: Τις σκοπιμότητες ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος το οποίο πλήττει τους οικονομικά ασθενέστερους. Και η Κύπρος λόγω όγκου οικονομίας είναι ασθενής κρίκος. Θεωρούν μερικοί ότι μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν σαν πειραματόζωο στο πλαίσιο της Ευρωζώνης, ώστε σε περίπτωση που δεν τους βγαίνει αυτό το σενάριο να μην υποστούν τις συνέπειες.

«Πειραματόζωο στο πλαίσιο της Ευρωζώνης η Κύπρος»: Αν συνεχιστεί αυτή η πολιτική η Ευρωζώνη δεν μπορεί να επιβιώσει.

Δεν φταίνει πάντα οι θεσμοί αν κάτι δεν πάει καλά

«Η κυβέρνηση Σαμαρά κέρδισε το στοίχημα»: Νομίζω ότι το κερδίζει, αρκεί να βρει και τη συμπαράσταση από τις λοιπές πολιτικές δυνάμεις, γιατί ο αγώνας που κάνει ο κ. Σαμαράς είναι ακριβώς το πώς να γλυτώσουμε το συντομότερο δυνατόν από τον εφιάλτη των μνημονίων και να φύγουμε από αυτή την πολιτική χωρίς να κλυδωνιστεί η πορεία του τόπου στο πλαίσιο της Ευρωζώνης. Ο κ. Σαμαράς βρήκε μια δεδομένη κατάσταση, φυσικά δεν κατάφερε όλα όσα ήθελε αλλά αποκαθίσταται η αξιοπιστία της χώρας. Ο τρόπος με τον οποίο πήραμε τα χρήματα που μας αναλογούσαν χωρίς να υπάρξει ζήτημα, το γεγονός ότι όλοι ομολογούν ότι η Ελλάδα και ο ελληνικός λαός έχουν κάνει πολύ περισσότερα από όσα τους αναλογούσαν και ότι είμαστε έτοιμοι μαζί με τους άλλους λαούς να διαπραγματευτούμε αλλαγές στο πλαίσιο της μνημονιακής πολιτικής, αυτό σηματοδοτεί πολλά. Είμαστε σε μια πολύ δύσκολη φάση, αλλά αυτά που γίνονται σήμερα δεν έχουν καμία σχέση με αυτά που γίνονταν επί κυβερνήσεων Παπανδρέου-Παπαδήμου.

«Ξεκινάτε τον Ιούνιο την αναθεώρηση του Συντάγματος. Υπάρχει ο κίνδυνος οι επερχόμενες αλλαγές να υπηρετούν επιχειρηματικές σκοπιμότητες»: Το αντίστροφο.

«Το νέο ελληνικό Σύνταγμα θα πρέπει να προστατεύει το άτομο με τις δυνατότητες του ή τις απαιτήσεις τις Τρόικας»: Στην Ελλάδα πρέπει να μάθουμε ότι δεν φταίνει πάντα οι θεσμοί αν κάτι δεν πάει καλά. Όμως θα πρέπει να κοιτάμε ότι δεν εφαρμόσαμε σωστά αυτά που προβλέπουν οι θεσμοί. Η αναθεώρηση του 2001, ιδίως στον τομέα των συνταγματικών δικαιωμάτων, υπήρξε πολύ σημαντική και ιδιαίτερα καρποφόρα, άρα το ζήτημα είναι να υπερασπιστούμε το συνταγματικό κεκτημένο που προέκυψε από την αναθεώρηση του 2001. Η αναθεώρηση που θα γίνει τώρα έχει σκοπό περισσότερο να διορθώσει ορισμένα κακώς κείμενα που σχετίζονται ιδίως με το νόμο περί ευθύνης υπουργών, με το θέμα των σχέσεων μεταξύ εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας, με την έννοια δηλαδή του ασυμβίβαστου ενδεχομένου υπουργών και βουλευτών. Σε ό,τι αφορά τον τομέα των συνταγματικών δικαιωμάτων, η αναθεώρηση του 2001 υπήρξε πάρα πολύ σημαντική, το θεσμικό οπλοστάσιο υπέρ των συνταγματικών δικαιωμάτων είναι υπερ-επαρκές αυτή τη στιγμή. Εκείνο που προέχει, όμως, είναι η πολιτική και η δικαιοσύνη, ακριβώς να εφαρμόζουν αυτά που προβλέπουν οι διατάξεις του Συντάγματος και να θωρακίζουν τα δικαιώματα του ανθρώπου.

Δεν μπορού να μην αναλογίζομαι τις ευθύνες που φέρω ως πολιτικός

«Θυσιάζουμε την παρούσα ευημερία για το μέλλον των παιδιών μας ή τα διδάσκουμε πώς να συμβιβάζονται και να υποτάσσονται»: Ούτε το ένα ούτε το άλλο, εγώ νομίζω ότι τα παιδιά μας πρέπει να παίρνουν παράδειγμα από τα λάθη τα δικά μας, τα οποία πληρώνουν και δεν πρέπει να τα επαναλάβουν. Είμαστε η γενιά, η οποία πίστεψε ότι θα ζήσει καλά επειδή δεν θα είχε τον εφιάλτη που έζησαν οι πρόγονοί μας και κινδυνεύουμε αυτή τη στιγμή να ζήσουμε έναν παγκόσμιο πόλεμο οικονομικό αυτή τη φορά με ανυπολόγιστες συνέπειες. Άρα αυτά τα παιδιά που ξεκινούν από δύσκολες συνθήκες, πρέπει να μάθουν ότι σιγά-σιγά δεν παύουν τον ανήφορο της ευημερίας, αλλά όταν φτάσουν σε ένα επίπεδο να μην μάνθουν να ζουν με περισσότερα από εκείνα που πραγματικά έχουν. Αυτό το μάθημα πρέπει να το πάρουμε καλά.

«Η ευημερία είναι ύλη»: Κάποιοι το νόμισαν, εγώ δεν το πίστευα ποτέ. Ο ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός που είναι η ιδεολογία του πραγματικού καπιταλισμού απεχθάνεται αυτού του είδους τη νοοτροπία, όμως το χρηματοπιστωτικό σύστημα με την παραγωγή ανεξέλεγκτα χρήματος, οδήγησε να πιστέψουμε ότι μπορούμε να ζούμε πολύ πέρα από τις δυνάμεις μας.

«Ως ακαδημαϊκό η τρέχουσα κατάσταση σας φέρνει σε αμηχανία»: Σαφώς γιατί καθένας αναλογίζεται και τις δικές του ευθύνες. Εγώ μάλιστα έχοντας και τη διπλή ιδιότητα δεν μπορώ να μην αναλογίζομαι τις ευθύνες που φέρω και ως πολιτικός. Η αμηχανία έγκειται στο τι είναι εκείνο που δεν κάναμε σωστά και τι είναι εκείνο για το οποίο πρέπει να απολογηθούμε σε αυτόν τη γενιά και στις επόμενες. Κατά τα άλλα δεν υπάρχει αμηχανία στο ότι είμαστε υποχρεωμένοι να ανασκουμπηθούμε και να

πράξουμε αυτό που μας αναλογεί.

«Τι κοινωνία θέλουμε να έχουμε μετά την κρίση»: Ένα πραγματικό κοινωνικό κράτος δικαίου, όχι μόνο ως Έλληνες αλλά και ως Ευρωπαίοι και ως δημοκράτες. Γιατί ο δικτικός πολιτισμός σπριζίζει σε αυτό το πρότυπο του κοινωνικού κράτους δικαίου, περιλαμβάνει μέσα την έννοια της δικαιοσύνης. Μια κοινωνία, η οποία θα έχει τη δικαιοσύνη στο επίκεντρό της.

«Θα ζήσουμε να το χαρούμε»: Θα ζήσουμε, δεν πιστεύω ότι αυτό το πράγμα μπορεί να διαρκέσει πολύ, γιατί αυτό θα σήμαινε το τέλος της ανθρωπότητας υπό τους όρους αξιοπρέπειας που την ξέρουμε σήμερα.

«Μα το ζούμε με τις χιλιάδες κόσμου στους δρόμους, με αυτοκτονίες, ουσία»: Επειδή ακριβώς το ζούμε είμαστε έτοιμοι και να το αντιμετωπίσουμε.

«Με τις οποίες θίγονται ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα»: Η πρόσφατη διάλεξή σας στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Οι νόμοι πρέπει να προσταίνουν τα ατομικά ανθρώπινα δικαιώματα ή τις δημοσιονομικές ανάγκες; Εδώ είναι το μεγάλο ζήτημα. Βρεθήκαμε αντιμέτωποι και στην Ελλάδα με ένα παράξενο φαινόμενο. Ενώ το δημόσιο συμφέρον παραδοσιακά στο πλαίσιο της έννομης τάξης ήταν ο μοχλός με βάση το οποίο οροθετείτο η δράση του κράτους, βρεθήκαμε πρόσφατα με τη νομολογία που αφορά τα μνημόνια μπροστά σε ένα άλλο δημόσιο συμφέρον, το λεγόμενο δημοσιονομικό δημόσιο συμφέρον, που στην πραγματικότητα είναι μετάλλαξη αυτού που λέμε ταμειακό δημόσιο συμφέρον του δημοσίου. Εν ονόματι δηλαδή της επίτευξης κάποιων δημοσιονομικών δημόσιων στόχων και συγκεκριμένα του ελλείμματος και του χρέους, το δημοσιονομικό δημόσιο συμφέρον βρίσκεται σε κατάσταση η οποία μπορεί να δικαιολογηθεί ακόμα και τη μεγαλύτερη δυνατή επέμβαση στα συνταγματικά δικαιώματα. Κάτι τέτοιο είναι αδιανόητο για μια δημοκρατική έννομη τάξη.

«Μια χώρα σε μνημόνιο πώς θωρακίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα»: Τα θωρακίζει σε θεσμικό επίπεδο μέσα από την ομαλή λειτουργία της δημοσίας δικαιοσύνης και της δικαιοσύνης για να προστατεύσει όσο

μπορεί το κοινωνικό κράτος και τα δικαιώματα του ανθρώπου. Στην Ελλάδα και στην Κύπρο πρέπει να λειτουργήσει η κοινωνική αλληλεγγύη, ιδίως σε τέτοιες στιγμές. Και σε διαβεβαιώνω ότι αν δεν είχε εκραγεί η ελληνική κοινωνία με αυτά που συμβαίνουν, οφείλεται εν πολλοίς ότι λειτουργεί ακόμα ο θεσμός της οικογένειας. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό. Με ανεργία που υπερβαίνει το 27% και το 55% στους νέους, αν δεν λειτουργούσε ο θεσμός της οικογένειας, η κοινωνία θα είχε εκραγεί.

«Μπορεί το Μνημόνιο να είναι συμβατό με το Σύνταγμα της χώρας που το εφαρμόζει»: Δεν είναι μόνο το θέμα της συμβατότητας με το Σύνταγμα, της Ελλάδας ή της Κύπρου. Το μεγαλύτερο πρόβλημα είναι η συμβατότητα των παρεμβάσεων που κάνει η Τρόικα και των νομοθετημάτων που ζητά να θεσπιστούν με βάση το ίδιο το ευρωπαϊκό δίκαιο. Όπλο στα χέρια της Κύπρου αυτή την ώρα είναι ότι η Τρόικα ζητά πολλές φορές από τους λαούς μέτρα που αντιτίθενται προς το ευρωπαϊκό δίκαιο και ευρωπαϊκό κεκτημένο, και ιδίως προς την ευρωπαϊκή σύμβαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που μετά το Μάαστριχτ αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα όλου του ευρωπαϊκού δικαίου. Επειδή ενδεχομένως βρισκόμαστε σε μια κυνική εποχή όπου και οι εταίροι μας ακόμα

δεν υπολογίζουν την έννομη τάξη μας, αυτό που πρέπει να τους επιτάξουμε είναι να μη μας ζητούν μέτρα τα οποία θίγουν θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα στον πυρήνιο τους.

«Όταν είσαι με το πιστόλι στον κρόταφο, αναγκάζονται να κάνουν υποχωρήσεις»: Νομίζω ότι είναι χρέος των λαών και των κυβερνήσεων να τους πούμε ότι ο θεσμικός πολιτισμός της Ευρώπης δεν είναι ούτε τυχαίος ούτε αμελέτητος, αυτός πρέπει να στηριχτεί, είναι ένα ανάχωμα που πρέπει να υπερασπιστούμε και δεν είμαστε λίγοι. Τα αποτελέσματα των ιταλικών εκλογών οφείλουν να προειδοποιήσουν όλους και ιδίως τη Γερμανία. Η Γερμανία το οφείλει απέναντι στην Ευρωζώνη για ένα λόγο ακόμα: δεν μπορεί η ίδια στο εσωτερικό της να θεομοθετεί εγγυήσεις υπέρ του κοινωνικού κράτους που τις θεωρεί απαραίτητες με βάση τις ευρωπαϊκές αρχές και να ζητά να τις παραβιάζουν άλλα κράτη. Και το κυριότερο, δεν μπορεί να μη θυμάται η Γερμανία, με την πικρή εμπειρία της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης, τι σημαίνει να βάζεις το πιστόλι στον κρόταφο στους λαούς, το πέτσι χέρι. Δεν είναι μακρινή εκείνη η εποχή.

«Είναι τυχαίο το γεγονός ότι στη γερμανική γλώσσα οι λέξεις «κρέος» και «ενοχία» ταυτίζονται»: Αξίζει τον κόπο να διαβάσει κανείς τον Φάουστ του Γκαίτε, όχι μόνο με όραση θεατρικού ή λογοτεχνικού, αλλά με όρους της οικονομίας, και να εξετάσει γιατί αυτός ο γερμανικός ψυχισμός. Αν κοιτάξει κανείς από γλωσσολογικής πλευράς τους όρους που χρησιμοποιούνται, θα δει ότι η λέξη «schuld» στα γερμανικά σημαίνει ταυτοχρόνως το χρέος αλλά και την ενοχία, τον ένοχο δηλαδή από πλευράς ποινικού δικαίου. Αυτός που χρωστά είναι περίπου ποινικά ένοχος, έχει διαπράξει έγκλημα. Μόνο έτσι μπορεί να εξηγηθεί κανείς τη γερμανική εμμονή σε ορισμένα μεγέθη όπως είναι το έλλειμμα ή το χρέος. Αν συνεχιστεί η γερμα-

ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

«Δυστυχώς τα ζούμε, αλλά δεν ξέρουμε πώς να τα αντιμετωπίσουμε. Με το να μην τα βάζουμε κάτω, πολιτικοί, δικαστές, να αναλαμβάνουμε τις ευθύνες μας και ο λαός να σκεφτείται ότι είναι ώρες αλληλεγγύης. Πρέπει τούτη την ώρα να υπερβούμε τον ατομισμό στον οποίο μας έχει οδηγήσει χρόνια ολόκληρα ο νεοφιλελευθερισμός και η κατανάλωση στην οποία οδηγθήκαμε. Δηλαδή ένα βασικό κεκτημένο των κοινωνιών μας, που ήταν η αλληλεγγύη, το χάσμα με βάση την ψευδαίσθηση ότι είμαστε αυτόρκες. Πρέπει να ξαναβρούμε πάλι τους συνδεδεμένους κρίκους της κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ μας. Με αυτό μπορούμε να αντιμετωπίσουμε πολλά, όχι τα πάντα».

νική εμμονή τότε θα έχουμε τέτοια ύφεση και τέτοια έκρηξη των κοινωνιών, με κορυφαίο παράδειγμα την ανεργία, ώστε η ίδια η Ευρωζώνη δεν θα μπορεί να επιβιώσει. Άρα πρέπει εννομίοι οι λαοί που υφίστανται αυτές τις συνέπειες να πείσουν τους Γερμανούς εταίρους μας, διότι εκεί είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα, ότι αυτή τη στιγμή εκείνο που προέχει είναι να ανατάξουμε την Ευρώπη, να υπάρχουν όροι ανάπτυξης, πρέπει να υπάρξει ρευστότητα στην αγορά, πρέπει να υπάρξει κρατική παρέμβαση μέχρις ότου πάρει μπρος η μηχανή, ώστε να υπάρξει προοπτική ανάπτυξης. Το μεγαλύτερο πρόβλημα όμως αφορά στην πτώση του επιπέδου της ζωής στην Ελλάδα οφείλεται στο περίφημο χαράκι, το νόμο που εξουθενώνει την ατομική ιδιοκτησία. Από τότε ξεκίνησε μια πολύ μεγάλη καταρράκτη. Όσο περισσότερο φορολογεί την ακίνητη περιουσία, τόσο λιγότερα εισπράττει και αν η αστική τάξη καταρρεύσει, διότι αυτή είναι η ραχοκοκαλιά της δημοκρατίας, κινδυνεύει η ίδια η αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

«Μα δεν το βλέπουμε να γίνεται σε όλες τις χώρες που έχουν μνημόνιο»: Καταρρέουν οι τάξεις, μένουμε ελάσματο πολύ πλούσιο και οι υπόλοιποι πεινούν... Ακριβώς, αυτό δεν το λέμε μόνο μερικοί άνθρωποι που ασχολούμαστε με τα νομικά. Να διαβάσετε το εκπληκτικό βιβλίο του καθηγητή Οικονομικής Ιστορίας Νάιαλ Φέργκιουσον, ο οποίος περιγράφει ποιοι είναι οι πωλώνες του δυτικού πολιτισμού. Ένας από αυτούς είναι η ατομική ιδιοκτησία, και λέει ότι από τον 14ο αιώνα που ξεκίνησε η δημιουργία του δυτικού πολιτισμού, η ιδιοκτησία και η προστασία της ως δικαίωμα είναι αυτό που διαμόρφωσε το κράτος δικαίου από τη μια πλευρά και από την άλλη την αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Αν εξουδετερωθεί η ιδιοκτησία και η αστική τάξη η οποία κάνει τίποτα σε αυτή την ιδιοκτησία, τότε κινδυνεύει και το κράτος δικαίου αλλά και η αντιπροσωπευτική δημοκρατία.

Πάει να χαθεί μια ολόκληρη γενιά και όχι μόνο

«Αυτό που περνάμε είναι τιμωρία ή μάθημα»: Και τα δυο, αλλά θεωρώ ότι είναι κρίμα να μιλάμε για τιμωρία, γιατί ο τρόπος με τον οποίο ζούμε που είναι απότοκο της υπερκατανάλωσης την οποία συνθήσαμε, δεν είναι κάτι που εμείς επιλέξαμε, ουσιαστικά έχει επιβληθεί από την ίδια την ιδιομορφία του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Γιατί να τιμωρούνται οι λαοί για ένα μοντέλο το οποίο τους επιβλήθηκε; Πώς μπορείς να αντιδράσεις εύκολα σε ένα μοντέλο το οποίο είναι μέσα στο πλαίσιο του σύγχρονου καπιταλιστικού συστήματος; Άρα λοιπόν είναι και τα δυο, αλλά η τιμωρία είναι άδικη για τους λαούς, οι οποίοι υφίστανται τις συνέπειες επιλογών άλλων. Σίγουρα είναι ένα μάθημα, για να μάθουμε να ζούμε με τους όρους που ταιριάζουν στον ψυχισμό του καθενός και θα σας θυμίσω μια φράση ενός Γάλλου φιλοσόφου του Μπουρζιέ, ο οποίος είχε πει ότι πρέπει να μάθουμε να ζούμε όπως σκεφτόμαστε, αλλιώς αργά ή γρήγορα θα μάθουμε να σκεφτόμαστε όπως ζούμε.

«Πώς θα βρούμε την ισορροπία ανάμεσα στη λιτότητα και τη ρευστότητα που θα μας δώσει ανάπτυξη»: Η ρευστότητα είναι απαραίτητο να υπάρχει αυτή τη στιγμή για να κινηθεί το κομμάτι εκείνο που είναι η ραχοκοκαλιά του οικονομικού συστήματος, η μικρομεσαία επιχείρηση. Αν δεν υπάρξει χρήμα για να μπορέσει να αποτελέσει την καύσιμη ύλη από την οποία θα ξεκινήσει να δουλεύει ο μηχανισμός της οικονομίας, δεν μπορούμε να δούμε ανάπτυξη. Ανάπτυξη μόνο από επενδύσεις που κάποτε θα έλθουν δεν φτάνει. Είναι ανάγκη να πέσει χρήμα αυτή τη στιγμή στην αγορά και αυτό μπορεί να γίνει μόνο με όρους κρατικού παρεμβατισμού, πρέπει δηλαδή μέσω κρατικής παρέμβασης να υπάρξει χρήμα στην αγορά.

«Το κράτος πρέπει να έχει χρήματα για να τα βάλει στην αγορά»: Ναι, για παράδειγμα στην Ελλάδα θεωρώ ότι είναι χρέος των εταίρων μας ένα κομμάτι, όχι ιδιαίτερα σημαντικό, αλλά ουσιαστικό από πλευράς ελληνικής οικονομίας, να χρησιμοποιηθεί κατ' ευθείαν για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις πέρα από την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών. Για την Ελλάδα η ανεργία είναι ένας εφιάλτης, με μεγαλύτερη των νέων, πάει να χαθεί μια ολόκληρη γενιά και όχι μόνο. Αυτό είναι μια διακοπή της ιστορίας ενός έθνους που γίνεται εν καιρώ ειρήνης. Εν καιρώ ειρήνης να χαθεί μια ολόκληρη γενιά είναι η ιστορία σε διακεκομμένη γραμμή.

«Ο οικονομική κρίση επηρεάζει και τα γεωπολιτικά μας συμφέροντα»: Δεν πρέπει να τα επηρεάσει.

Είναι ο καιρός να τους αποδείξουμε ότι η φτώχεια μας δεν έχει να κάνει τίποτα με την υπεράσπιση της ψυχής μας

Υπάρχει αυτός ο κίνδυνος, αλλά εδώ είμαστε Ελλάδα και Κύπρος να αποδείξουν ότι πλανώνται πλάνην οικτρά όσο πιστεύουν ότι μέσα από την οικονομική κρίση θα υπάρξουν παραχωρήσεις. Αυτό δεν πρέπει να γίνει σε καμία περίπτωση.

«Όταν είσαι υπό κλεμνομόνιο δεν αναγκάζονται να δεχτείς κάποια πράγματα που υπό κανονικές συνθήκες δεν θα δεχόσουν»: Νομίζω πως εκεί βρίσκεται η δυνατοότητα των λαών να αποδείξουν ποιοι είναι. Να σας πω ένα παράδειγμα, όταν η Ελλάδα έλεγε το «οχι» του '40 κάποιος θεωρούσαν ότι αυτό το πράγμα ήταν έξω από την πραγματικότητα και όμως το είπε και πέτυχε. Ο λαός είναι αδύνατος μόνο όταν πιστεύει ψυχικά ότι είναι αδύνατος, δεν είναι το οικονομικό που ρυθμίζει τα πάντα. Και επειδή ξέρω τι σημαίνει για την Κύπρο και την Ελλάδα η σημερινή κατάσταση, είναι ο καιρός να τους αποδείξουμε ότι η φτώχεια μας δεν έχει να κάνει τίποτα με την υπεράσπιση της ψυχής μας.